

LAKIALOITE 31/2005 vp

Laki työntekijäin eläkelain 9 §:n muuttamisesta

Eduskunnalle

Työ- ja virkaeläkkeiden tarkistamiseen käytettävää indeksiä huononnettiin vuonna 1996 siirtymällä niin sanottuun taitettuun indeksiin, jossa 65 vuotta täyttäneiden eläkeläisten indeksi sidottiin vain 20-prosenttisesti ansiotasoon. Sen jälkeen vuoteen 2004 asti käytössä oli kaksi indeksiä. Alle 65-vuotiaiden indeksissä palkkatason muutoksen painokerroin oli 50 % ja hintatason muutoksen painokerroin samoin 50 %. Vanhemmilla eläkeläisillä painokertoimet ovat vastaavasti 20 % ja 80 %. Lailla 634/2003 on säädetty, että vuoden 2005 alusta lähtien työeläkkeissä sovelletaan vain yhtä indeksiä, jossa palkkatason muutoksen painokerroin on 20 % ja hintatason muutoksen painokerroin 80 %.

Eläkkeet turvaavat eläkkeelle jääneiden henkilöiden toimeentuloa pitkäaikaisesti. On kohtuullista vaatia, että myös eläkeläisten tulokehityksessä otetaan huomioon yleinen taloudellinen kehitys ja tulotason nousu. Kun eläkeindeksissä otetaan huomioon ansiotason nousu, tämä periaate toteutuu jossain määrin. Työeläkkeissä 1970-luvulta 1990-luvun puoliväliin asti ja senkin jälkeen alle 65-vuotiaita koskenut indeksi, jossa sekä hintatason että ansiotason muutosten painokerroin on 50 %, on koettu asianmukaiseksi ja kohtuulliseksi.

Taitettu eläkeindeksi on yksi lamavuosina käyttöön otettu säästökeino ja sosiaaliturvan leikkaustapa. Kun talous on sen jälkeen kasvanut tuntuvasti ja kun monien väestöryhmien tulot ovat nousseet merkittävästi, on aikaisempaa vähemmän perusteita näiden leikkausten voi-

massaolon jatkamiseen. Indeksihuononnus merkitsee sitä, että eläkeläisten tulot kehittyvät muun väestön tuloja hitaammin. Talouskasvusta ja työn tuottavuuden noususta vain pieni osa heijastuu eläkkeellä olevien tulojen kehitykseen. Pienituloisimmilla, pelkkää kansaneläkettä saavilla eläkeläisillä tulot on sidottu vain elinkustannusindeksiin, ja pienten työeläkkeen saajien asema ei juuri poikkea siitä, koska ansiotason nousun paino on niin pieni uudessa indeksissä.

Tammikuuhun 2005 mennessä uusi huononnettu 20/80-indeksi on jäänyt lähes 7 prosenttia jälkeen aikaisemmasta 50/50-indeksistä, kun lähtökohdaksi otetaan tammikuu 1995, jolloin käytössä oli vain yksi työeläkeindeksi. Jos työeläke nyt on esimerkiksi 500 euroa kuukaudessa, se merkitsee noin 35 euron menetystä kuukausieläkkeessä, mikä on selvästi enemmän kuin kansaneläkkeen tasokorotukset yhteensä vuosina 2001 ja 2005. Vastaavasti esimerkiksi 1 000 euron eläkkeessä indeksileikkauksen vaikutus on nyt 70 euroa kuukaudessa vuodesta 1995 lähtien laskettuna.

Mielestämme olisi oikeudenmukaista ja kohtuullista palata kaikissa eläkkeissä indeksiin, jossa palkkatason muutosten painokerroin on 50 % ja hintatason muutosten painokerroin 50 %.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

työntekijäin eläkelain 9 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 8 päivänä heinäkuuta 1961 annetun työntekijäin eläkelain (395/1961) 9 §, sellaisena kuin se on laissa 634/2003, seuraavasti:

9 §

Eläkettä tarkistetaan kalenterivuositain indeksiluvulla, jossa palkkatason muutoksen painokerroin on 0,5 ja hintatason muutoksen painokerroin 0,5 (*työeläkeindeksi*). Työeläkeindeksilukua vahvistettaessa perusteena käytetään keskimääräisiä palkka- ja kuluttajahintatason vuotuisia muutoksia edellisen kalenterivuoden kolmannella vuosineljänneksellä. Indeksilukua määrättäessä palkkatason muutoksesta vähennetään määrä, joka vastaa 12 b §:n 1 momentin en-

simmäisessä virkkeessä tarkoitetun työntekijäin eläkemaksuprosentin muutosta edeltävän kalenterivuoden alussa. Sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa asetuksella työeläkeindeksiluvun kullekin kalenterivuodelle viimeistään kaksi kuukautta ennen sen kalenterivuoden alkua, josta sitä sovelletaan.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-
kuuta 2006.

Helsingissä 17 päivänä maaliskuuta 2005

Mikko Kuoppa /vas
Jaakko Laakso /vas
Veijo Puhjo /vas
Unto Valpas /vas
Erkki Virtanen /vas
Matti Kangas /vas

Markus Mustajärvi /vas
Mikko Immonen /vas
Esko-Juhani Tennilä /vas
Iivo Polvi /vas
Pentti Tiusanen /vas